

DE WETTEN (50 jaar onderwijsvernieuwing)

by Hals | Do, 01/04/2010 - 15:23

JO CALS (KVP en jurist).

Bracht in 1958 een wijziging van de Leerplichtwet tot stand, waardoor de zesjarige lagere school regel werd. De mogelijkheid tot het verlenen van landbouwverlof verviel.

Bracht in 1960 de Wet op het wetenschappelijk onderwijs (Stb. 559) tot stand. Deze wet verving de Hoger-onderwijswet uit 1876 en verleende onder meer rechtspersoonlijkheid aan de universiteiten. Er werd een Academische Raad ingesteld die moest zorgen voor het contact tussen de universiteiten en hogescholen onderling en tussen deze en de maatschappij. De titel 'doctorandus' werd ingevoerd voor hen die het doctoraal examen hadden afgelegd (uitzonderingen zijn rechten en landbouwkunde en technische wetenschappen, waarvoor resp. de titels 'meester' en 'ingenieur' golden). Voorstellen om de mogelijkheid te openen om de studieduur te maximeren en om de titel 'magister' in te voeren, werden door de Tweede Kamer verworpen. Het wetsvoorstel was in 1952 ingediend door minister Rutten.

Zijn voornaamste verdienste als Onderwijsminister is de invoering van de zg. Mammoetwet in 1963, de Wet tot regeling van het Voortgezet Onderwijs (WVO) (Stb. 40), waarin een ingrijpende hervorming van het voortgezet onderwijs werd geregeld en waarbij m.a.v.o., h.a.v.o. en v.w.o. als nieuwe vormen van voortgezet werden ingevoerd. Er kwam een brugklas als eerste klas van het voortgezet onderwijs. U.I.o., m.m.s. en h.b.s. verdwijnen. Het gymnasium bleef daarentegen als deel van het v.w.o. bestaan. De wet bevatte verder regelingen voor het beroepsonderwijs en het lager algemeen voortgezet onderwijs. Voor de opleiding van leraren en onderwijzers kwam er een driegradenstelsel (1e graad doctoraal of MO-B, 2e graad MO-A en 3e graad lagere acte). De Kweekscholen werden omgevormd tot Pedagogische Academies. Het wetsvoorstel was in 1958 ingediend. De wet trad, na aanvaarding van een invoeringswet, op 1 augustus 1968 in werking.

Bracht in 1963 een wet (Stb. 74) inzake het verlenen van een grotere vrijheid van inrichting van het onderwijs tot stand, waardoor onderwijskundige experimenten mogelijk werden. Het wetsvoorstel was in 1957 ingediend.

Bracht in 1963 een wet (Stb. 346) tot herziening van de regeling van de toelating tot universitaire examens tot stand.

ISAAC AREND DIEPENHORST (ARP/CDA en jurist).

(beleidsmatig)

Bracht in 1965 de Nota wetenschappelijk onderwijs uit. Daarin stond dat er een sterke toename van het aantal studenten was te verwachten (in 1970 25 procent meer dan in 1959 werd geschat) en dat de studieduur daarom moest worden bekort. Tevens zou het investeringsschema en bouwprogramma voor universiteiten worden herzien.

Zijn wetsvoorstel tot instelling van een numerus clausus voor medische studenten werd in 1966 door de Tweede Kamer verworpen

Diende in 1966 samen met staatssecretaris Grosheide de ontwerp-Overgangswet Voortgezet Onderwijs over invoering van de Mammoetwet in. Dit voorstel werd door zijn opvolger Veringa in het Staatsblad gebracht.

Stelde in 1966 een commissie-Van Walsum in die advies moest uitbrengen over de oprichting en vestigingsplaats van een achtste medische faculteit.

(wetgeving)

Bracht in 1966 de Wet instelling van een Raad van Advies voor het Wetenschapsbeleid (Stb. 227) tot stand. Deze raad adviseerde de regering over beleidsvraagstukken op het gehele terrein van de wetenschapsbeoefening.

Bracht in 1966 de Wet inzake de Medische Faculteit te Rotterdam (Stb. 267) tot stand. Hierdoor kwam er, vanwege de stijging van het aantal studenten, een zevende medische faculteit. Met de bestaande faculteiten in de economie, rechten en sociologie werd tevens de basis gelegd voor de omvorming van de Nederlandse Economische Hogeschool naar een universiteit.

GERARD VERINGA (KVP/CDA en criminoloog).

Bracht in 1967 samen met staatssecretaris Grosheide de Overgangswet Voortgezet Onderwijs (Stb. 368) tot stand, die de overgang naar het voortgezet onderwijs op basis van de 'Mammoetwet' regelde. De nieuwe Wet op het voortgezet onderwijs trad op 1 augustus 1968 in werking. Het voorstel was in 1966 (mede)ingediend door zijn voorganger Diepenhorst.

Bracht in 1967 een wijziging (Stb. 684) van de Wet op het wetenschappelijk onderwijs tot stand, waarbij het onderwijs aan de Landbouwhogeschool te Wageningen onder de werking van die wet werd gebracht. Het voorstel was in 1967 ingediend door zijn voorganger Diepenhorst.

Bracht in 1969 een wijziging (Stb. 389) van de Wet op het wetenschappelijk onderwijs tot stand, houdende regeling van de academische ziekenhuizen bij de openbare universiteiten en de verlening van rechtspersoonlijkheid aan deze ziekenhuizen. Omdat academische ziekenhuizen in de loop der jaren waren uitgegroeid tot grote en complexe organisaties, met een van de universiteit afwijkende problematiek, werd een eigen bestuur wenselijk geacht. Bij de Leidse universiteit was dit vooruitlopend op deze wet al sinds 1963 het geval, evenals bij het Wilhelmina Gasthuis van de Universiteit van Amsterdam en het academisch ziekenhuis in Rotterdam.

Bracht in 1970 de Wet universitaire bestuurshervorming (WUB) (Stb. 601) tot stand. Deze wet riep Universiteits- en Hogeschoolraden in het leven als hoogste bestuursorgaan van universiteiten en hogescholen. De raden werden samengesteld uit vertegenwoordigers van studenten en van wetenschappelijk en niet-wetenschappelijk personeel. Uit deze raad, en aangevuld door de Kroon werden de College's van bestuur samengesteld. Per faculteit kwamen er aparte faculteitsraden en -besturen. Deze wet was het gevolg van de studentenopstanden in de jaren zestig en de daaruit voortvloeiende democratisering van besturen.

JOS VAN KEMENADE (PvdA en socioloog).

Stelde in december 1973 de Innovatiecommissie middenschool in, die experimenten met de middenschool moest begeleiden.

Bracht in 1974 beleidsvoornemens uit betreffende het twee vakken-systeem van de Nieuwe Lerarenopleiding. Studenten moesten een hoofd- en bijvak kiezen, maar kregen wel een dubbele onderwijsbevoegdheid. De eerste Nieuwe Lerarenopleidingen gingen in 1977 van start.

Bracht in 1975 samen met de staatssecretarissen Veerman en Klein de Nota 'Contouren van een toekomstig onderwijsbeleid' (de zgn. Contourennota) uit. Daarin werd onder meer de invoering van een basis- en middenschool voorgesteld. De nota was bedoeld als discussiestuk over het onderwijs in de komende 25 jaar. Na commentaren uit het onderwijsveld moest een tweede versie verschijnen. Het voorgestelde onderwijsstelsel ging uit van een basisschool voor vier- tot twaalfjarigen, gevolgd door een vierjarige middenschool.

Daarna volgde een bovenschool met een twee-, drie- of vierjarige opleiding. Dit kon voorbereidend

onderwijs zijn voor het wetenschappelijk onderwijs of hoger-beroepsonderwijs of diverse vormen van voortgezet beroepsonderwijs.

Bracht in 1975 samen met staatssecretaris Klein de Nota 'Hoger onderwijs in de toekomst' uit. Hierin stond de mogelijke ontwikkeling op lange termijn en de aanzetten voor de eerstvolgende jaren. De nota ging uit van de verwachting dat de komende 25 jaar de behoefte aan hoger onderwijs zou toenemen. Er moest daarom één stelsel van hoger onderwijs komen, met daarin vier typen van programma's: voorbereiding van wetenschappelijke onderzoekers, voorbereiding van beroepen waarvoor wetenschappelijke vorming vereist was, voorbereiding voor beroepen die specifieke wetenschappelijke kennis vereisten, en algemeen toepasbare programma's. Er kwamen instellingen van wetenschappelijk onderwijs en instellingen van hoger-beroepsonderwijs. Ook de technische hogescholen en de landbouw-hogeschool werden universiteit. De wederzijdse doorstroming van hbo en w.o. moest worden bevorderd.

Bracht in 1977 samen met staatssecretaris De Jong de Nota Speciaal Onderwijs uit. Er werd een aparte wet aangekondigd voor onderwijs aan kinderen met een handicap. De term buitengewoon onderwijs verdween en werd vervangen door speciaal onderwijs. Het streven was om kinderen zo veel mogelijk onderwijs te geven in reguliere scholen voor basis- en voortgezet onderwijs. Daarvoor moesten extra (financiële) middelen komen.

Diende in 1982 samen met staatssecretaris Deetman de Nota 'Verder na de basisschool' in over de eerste drie jaar van het voortgezette basisonderwijs (middenschool). Deze vorm van vervolgonderwijs na de basisschool gold voor iedereen en moest drie jaar duren en kon in bepaalde gevallen met een jaar worden verlengd. In een tweede fase kon worden gekozen uit beroepsonderwijs, algemeen onderwijs en voorbereidend wetenschappelijk onderwijs.

Van Kemenade (PvdA) heeft alles in het werk gesteld om het gymnasium af te schaffen.

ARIE PAIS (VVD en econoom).

Bracht in 1979 samen met staatssecretaris Hermes een wijziging (Stb. 253) van de LO-wet en de WVO tot stand over voorzieningen met betrekking tot het onderwijs in de Friese taal. -

Bracht in 1980 een wijziging (Stb. 440) van de Wet op het wetenschappelijk onderwijs tot stand, waarbij de vrijstelling van een bepaald aantal jaren van de betaling van collegegeld werd afgeschaft. -

Bracht in 1981 de Wet twee-fasenstructuur wetenschappelijk onderwijs (Stb. 137) tot stand. Deze wijzigde de nog niet ingevoerde Wet herstructurering wetenschappelijk onderwijs. Net als in de Wet Herstructurering werd het reguliere studieprogramma in het wetenschappelijk onderwijs vier jaar en werd de inschrijvingsduur van de student begrensd (echter slechts tot zes jaar). Een tweede, postdoctorale fase was slechts selectief toegankelijk en bood de mogelijkheid om als a.i.o. (assistent-in-opleiding) wetenschappelijk onderzoek te verrichten. Er kwamen meer mogelijkheden om in de doctorale fase te variëren in studieprogramma, zodat studie beter aansloot op de behoeften van de arbeidsmarkt. De mogelijkheden voor post-academisch onderwijs werden uitgebreid.

Bracht in 1981 wetten (Stb. 342) tot stand inzake de afschaffing van de promesse-regeling, alsmede verhoging van het collegegeld in het wetenschappelijk onderwijs (Stb. 335), tot invoering van collegegeld in het hoger-beroepsonderwijs (Stb. 341) en tot verhoging van het schoolgeld en van schoolgeldvrije voet in het voortgezet onderwijs.

Bracht in 1981 samen met staatssecretaris Van der Mei de Wet Goedkeuring van het Verdrag met België inzake de oprichting van de Nederlandse Taalunie (Stb. 453) tot stand.

Bracht in 1981 samen met staatssecretaris Hermes de Wet op het basisonderwijs (Stb. 468) tot stand, waardoor kleuter- en lager onderwijs werden samengevoegd. De duur van het basisonderwijs werd acht jaar (van (ongeveer) het vierde tot en met het twaalfde jaar). De nieuwe wet moest meer mogelijkheden bieden voor individualisering van het onderwijs en voor verbreding van de ontwikkelingsmogelijkheden van kinderen. Het eigendom van bijzondere scholen ging over van de gemeenten naar de schoolbesturen. Het wetsvoorstel was in 1977 ingediend door minister Van Kemenade.

WIM DEETMAN (CHU/CDA en politicoloog).

Bezuinigde sterk op de uitgaven voor Onderwijs en Wetenschappen (in 1983 bijvoorbeeld bijna f 1,2 miljard). Voerde per 1 januari 1983 een extra korting van 1,85% op de onderwijssalarissen door en verhoogde de leerlingenschalen.

Bracht in 1982 de Nota Herziening Onderwijs Salarisstructuur (HOS-nota).

Hierdoor werden de salarisschalen - met name van nieuwe onderwijzers - fors verlaagd.

Bracht in 1982 de Nota taakverdeling en concentratie hoger onderwijs uit. Daarin werd voor de periode 1983-1987 een bezuiniging van f 258 miljoen aangekondigd. Instellingen van hoger onderwijs kregen de

opdracht een plan op te stellen over welke studierichtingen bij welke instellingen moesten worden opgeheven. Hiertoe riepen zij de Taakverdelingscommissie in het leven.

Bracht in 1983 de Nota volwasseneneducatie uit

Bracht in 1983 de Nota Schaalvergroting, taakverdeling en concentratie in het hoger beroepsonderwijs uit. Naast bezuinigingen werd een grotere vrijheid voor instellingen om gelden te besteden aangekondigd. Er kwam ruimte voor experimenten en voor tweede-fase-opleidingen. Door de HBO-raad zou een proces van fusies worden voorbereid.

Verlaagde in 1985 de aanvangssalarissen van leraren.

Diende in 1987 samen met staatssecretaris Ginjaar-Maas een wetsvoorstel over invoering van de basisvorming in het voortgezet onderwijs en over vaststelling van eindtermen in het basisonderwijs in.

Bracht in 1987 de Nota Hoger onderwijs, autonomie en kwaliteit (HOAK-nota) uit, waarin onder meer een gelimiteerd inschrijvingsrecht van in totaal zes jaar voor het gehele hoger onderwijs werd aangekondigd.

Schafte in februari 1988 de aanvullende studiebeurs af en verhoogde het collegegeld.

Trachtte in 1989 tevergeefs een OV-jaarkaart voor studenten in te voeren

Bracht in 1981 als staatssecretaris de Wet basisbepalingen omtrent de medezeggenschap in het kleuter-, lager- en voortgezet onderwijs (Stb. 778) tot stand. Op grond van die wet moesten scholen een medezeggenschapsraad instellen, waarin ouders, personeel en leerlingen vertegenwoordigd zijn, en een medezeggenschapsreglement opstellen. Dat reglement moest iedere vijf jaar worden herzien om in te kunnen spelen op nieuwste ontwikkelingen. Het wetsvoorstel werd in 1981 ingediend door minister Pais.

Bracht in 1982 een wet waardoor het onderscheid tussen gymnasium alfa en beta en tussen atheneum alfa en beta kwam te vervallen in het Staatsblad (Stb. 196). Leerlingen kregen hierdoor meer vrijheid bij het samenstellen van hun vakkenpakket. Het wetsvoorstel werd ingediend en in de Tweede Kamer verdedigd door staatssecretaris De Jong.

Bracht in 1982 een wijziging (Stb. 589) van de Wet op het voortgezet onderwijs tot stand, houdende regeling en invoering van de opleidingsscholen voor leraren basisonderwijs. Vanwege de invoering van het

basisonderwijs per 1 augustus 1985 kwam er een afzonderlijke lerarenopleiding (PABO), die de opleiding voor kleuterleidsters en de pedagogische academie verving.

Bracht in 1984 de Wet op de Open Universiteit (Stb. 573) tot stand, die het onderwijs aan deze instelling regelde. Via de Open Universiteit ontstond voor iedereen boven de 18 jaar (zonder dat een specifieke vooropleiding vereist was) de mogelijkheid om een universitaire (deel)studie te volgen. De wet regelde de onderwijskundige vormgeving, het organisatorische kader en de financiering, medezeggenschap en toezicht, en titulatuur.

Bracht in 1986 de Wet horizontale doorstroming HBO-WO (Stb. 232) tot stand. Deze wet regelde dat in het studiejaar 1985/86 (vooruitlopend op de Wet HBO) het goed doorlopen van de propedeuse-fase in het HBO toegang gaf tot het propedeuse examen in het WO.

Bracht in 1986 de Lesgeldwet voor boven 17-jarigen (Stb. 250) tot stand, waarbij lesgeld werd ingevoerd voor 17-jarigen in het voortgezet onderwijs. De wet werd in 1987 vervangen door een nieuwe Les- en cursusgeldwet.

Bracht in 1986 samen met staatssecretaris Van Leijenhorst een wet (Stb. 257) tot stand tot wijzigingen in het bekostigingsstelsel voor het basisonderwijs. Hiermee werden de voorstellen van werkgroep-Londo doorgevoerd. Er werd niet meer uitgegaan van de werkelijke uitgaven van scholen in voorgaande jaren, maar van noodzakelijke kosten (de normatieve onderwijskosten). Het financiële beheer van scholen moest daardoor worden verbeterd en de kosten voor het basisonderwijs beter beheersbaar worden. Het Londo-stelsel werd met terugwerkende kracht per 1 augustus 1985 ingevoerd.

Bracht in 1986 de Wet op de studiefinanciering (Stb. 252) tot stand. Deze regelde de studiefinanciering voor studerenden die volledig onderwijs volgden. Er kwam voor studerenden tussen de 18 en 30 jaar een basisbeurs die verschillend was voor thuis- en uitwonenden. Daarnaast kon een aanvullende beurs in de vorm van een rentedragende lening worden verleend, die verschilde per onderwijsvorm. De bijdragen van ouders werden in mindering gebracht op de aanvullende financiering. Inkomen van een studerende of van diens partner werd gedeeltelijk in mindering gebracht. De rentedragende lening moest worden terugbetaald, waarbij een aanloop- en een aflofase werden onderscheiden.

Bracht in 1988 de Wet DOP (doorstroming onderwijspersoneel) (Stb. 283) tot stand. Door deze wet moest worden gestimuleerd dat onderwijspersoneel eerder kon uittreden, waardoor een betere doorstroming ontstond en de gemiddelde leeftijd van het onderwijspersoneel werd verlaagd. Daardoor kon vergrijzing worden tegengegaan en konden de personeelskosten worden verminderd.

Bracht in 1988 de Harmonisatiewet collegegelden en inschrijvingsduur (Stb. 334) tot stand, waardoor de maximale inschrijvingsduur voor zowel het wetenschappelijk onderwijs en hoger beroepsonderwijs zes jaar werd en ook in het hbo collegegeld werd ingevoerd. Door verhoging van de eigen bijdragen van studenten en beperking van het beroep dat op studiefinanciering werd gedaan, moest het beslag op de rijksmiddelen voor het hoger onderwijs worden beperkt. Na zes jaar bleef er een recht op inschrijving, maar dan met een hogere eigen bijdrage.

JACQUES WALLAGE (PvdA en socioloog).

Wallage besloot in 1993 tot overgang van het formatiebudgetsysteem naar lum-sum-financiering van scholen in het voortgezet onderwijs met ingang van het schooljaar 1996/1997. Tevens werd verdere verzelfstandiging van scholen aangekondigd.

Hij bracht in 1990 samen met minister Braks een wijziging (Stb. 266) van de Wet op het voortgezet onderwijs tot stand inzake sectorvorming en vernieuwing van het middelbaar beroepsonderwijs (SVM). In het middelbaar beroepsonderwijs (mbo) kwamen sectorscholen, waardoor leerlingen beter konden worden voorbereid op beroepsmatig functioneren en er een betere aansluiting kon plaatsvinden met de beroepspraktijk. Er kwamen vier sectoren: techniek, landbouw, economie en dienstverlening en gezondheidszorg. Mbo-scholen kregen meer ruimte het onderwijs te vernieuwen en een grotere vrijheid van handelen. Er konden binnen een instelling lange en korte onderwijsprogramma's worden gegeven. Het wetsvoorstel werd in 1988 ingediend door staatssecretaris Ginjaar-Maas en minister Braks.

Wallage bracht in 1991 een wet (Stb. 226) inzake de regeling van de bestuursoverdracht rijkscholen tot stand. De verantwoordelijkheid voor de rijkscholen ging, met het oog op gewenste decentralisatie, over naar de gemeenten waarin de scholen waren gevestigd. Er werd een procescoördinator benoemd om de overdrachtsoperatie te begeleiden. Het wetsvoorstel werd in 1989 ingediend door staatssecretaris Ginjaar-Maas.

Hij bracht in 1992 een herziening (Stb. 112) van het wettelijk bekostigingsstelsel in het voortgezet onderwijs tot stand. Daardoor kregen scholen in het voortgezet onderwijs een grotere beleidsvrijheid en beleidsverantwoordelijkheid ten aanzien van financiële en personele beslissingen. Het wetsvoorstel werd in 1988 ingediend door staatssecretaris Ginjaar-Maas.

Vervolgens bracht Wallage in 1992 een wet (Stb. 113) tot stand tot invoering van het formatiebudgetsysteem in het basisonderwijs. Daardoor kregen scholen in het basisonderwijs een grotere beleidsvrijheid en beleidsverantwoordelijkheid ten aanzien van financiële en personele beslissingen.

In 1992 kwam een wet (Stb. 270) tot invoering van basisvorming in het voortgezet onderwijs tot stand. Daarin werden kerndoelen geformuleerd voor de onderbouw van het voortgezet onderwijs en voor het lager en voortgezet beroepsonderwijs. De basisvorming duurde drie leerjaren, waarin ten minste 1280 lessen van 50 minuten moesten worden gegeven, en bestond uit een verplicht deel en een vrij pakket. Om als school voor subsidiëring in aanmerking te komen, moest aan een minimumnorm van 240 leerlingen worden voldaan: kleinere scholen moesten fuseren tot scholengemeenschappen. Het wetsvoorstel werd in 1987 ingediend door minister Deetman en staatssecretaris Ginjaar-Maas. De wet op de basisvorming zou op 1 augustus 2006 weer worden afgeschaft.

JO RITZEN (PSP/PvdA en econoom).

Bracht in 1991 diverse wijzigingen (Stbb. 280-285) van de Wet op de studiefinanciering tot stand. Hierdoor werd onder meer de studiefinanciering na de cursusduur en 1 jaar in de vorm van een lening verstrekt.

Bracht in 1994 de Algemene wet erkenning EG-hoger-onderwijsdiploma's (Stb. 29) tot stand. De totstandkoming van de gemeenschappelijke Europese markt en het daarmee samenhangende vrije verkeer van personen en diensten maakte verdere onderlinge erkenning van diploma's wenselijk. In plaats van erkenning per beroepsgroep kwam er een algemene erkenningsregeling, met als uitgangspunten de beginselen van wederzijds vertrouwen, vergelijkbaarheid van universitaire studies en wederzijdse erkenning van graden en diploma's.

Bracht in 1994 een wijziging (Stb. 742) van de Wet op de studiefinanciering tot stand, tot onder meer invoering van ouderinkomensonafhankelijk lenen, alsmede tot verlaging van de basisbeurs ('student op eigen benen')

Bracht in 1996 een wet (Stb. 227) tot invoering van de prestatiebeurs in het wetenschappelijk onderwijs tot stand. Studenten moeten in het eerste jaar van hun studie 70 procent van hun jaarlijkse studiepunten halen om voor een beurs in aanmerking te komen. Om voor het tweede, derde en vierde studiejaar een studiebeurs te krijgen, moeten studenten binnen zes jaar hun eindexamen halen. Als zij daaraan niet voldoen, behouden zij alleen een lening. De kinderbijslag voor studerende jongeren van 18 jaar en ouder wordt afgeschaft. In 1995 verwierp de Eerste Kamer een eerder voorstel over de prestatiebeurs.

TINEKE NETELENBOS (PvdA en lerares beroepsonderwijs).

Bracht in 1994 de Wet 'Weer samen naar school' (Wsns) in het Staatsblad (Stb. 940). Deze wet moest het basisonderwijs meer faciliteiten bieden voor het geven van onderwijs aan moeilijk lerende en moeilijk

opvoedbare kinderen. Het wetsvoorstel was in 1993 door minister Ritzen ingediend en door hem in 1994 verdedigd in de Tweede Kamer.

Bracht in 1995 een wet (Stb. 318) tot stand tot invoering van lump-sum (bedrag ineens) bekostiging voor personeels- en exploitatiekosten van scholen voor vwo, avo en vbo en tot decentralisatie van de rechtspositieregeling van die scholen. Per 1 augustus 1996 werd het FBS (formatiebudgetsysteem) vervangen door lump-sum-bekostiging op basis van de gemiddelde personeelslast van de school (School-GPL), een genormeerd bedrag op jaarbasis.

Bracht in 1996 samen met staatssecretaris Van de Vondervoort de Wet decentralisatie huisvestingsvoorzieningen in het primair en voortgezet onderwijs (Stb. 402) tot stand. De verantwoordelijkheid voor deze huisvesting kwam bij de gemeenten en de rijksbemoeyenis wordt drastisch verminderd. Gelden hiervoor werden overgeheveld naar het Gemeentefonds.

Bracht in 1996 een wet (Stb. 580) tot wijziging van diverse onderwijswetten tot stand inzake de bestuursvorm van het openbaar onderwijs. Gemeenten kregen de mogelijkheid het bestuur van een school te verzelfstandigen. Een aantal taken, zoals de keuze van de bestuursvorm, beslissing over opheffing van een openbare school, benoeming enz. van bestuursleden en het toezicht op onder andere de naleving van de wetgeving, bleef de verantwoordelijkheid van de gemeente.

Bracht in 1996 een wet (Stb. 649) tot wijziging van diverse onderwijswetten tot stand inzake financiële gelijkstelling. Gemeenten kregen de mogelijkheid om bij verordening de verplichting uit te schakelen, dat gelden die openbare scholen kregen bij overschrijdingen automatisch ook aan bijzondere scholen moesten worden gegeven. Dit moest leiden tot doelmatiger besteding van middelen en tot bredere inzet van extra middelen voor het gehele onderwijs.

Bracht in 1997 een wet (Stb. 105) tot stand die evenredige vertegenwoordiging van vrouwen in het management van scholen moest bevorderen. Ingeval van ondervertegenwoordiging van vrouwen in de directie van een school, en in het basisonderwijs bij ondervertegenwoordiging in de functie van directeur, dan wel adjunct-directeur, moest het bevoegd gezag minstens eens in de twee jaar een document inzake evenredige vertegenwoordiging vaststellen. Tevens moest worden aangegeven volgens welk tijdpad de in dat document opgenomen streefcijfers werden bereikt. Daarmee werd het voeren van een op evenredigheid gericht beleid verplicht.

Bracht in 1997 de Wet gemeentelijk onderwijsachterstandbeleid (Stb. 237) tot stand. Deze wet verplichtte de gemeenten een onderwijsachterstandenplan vast te stellen en legde de basis voor een specifieke

doeluitkering aan gemeenten voor het beleid op dit gebied. Scholen en schoolbesturen kregen een inhoudelijke verplichting ten aanzien van het tegengaan van onderwijsachterstanden.

Bracht in 1997 een wet (Stb. 322) tot stand inzake de invoering van de profielen in het voortgezet onderwijs. (Wet Tweede Fase). Deze bevatte nadere omschrijving voor de exameneisen van havo en vwo. Leerlingen konden niet meer de samenstelling van hun vakkenpakket vrij kiezen, maar kregen een onderwijsaanbod dat bestaat uit profielen (samenhangende onderwijsprogramma's).

Bracht in 1998 de Wet op het primair onderwijs (WPO) (Stb. 228) tot stand, waarbij de bepalingen over het onderwijs aan leerlingen met leer- en opvoedingsmoeilijkheden uit de Wet op het basisonderwijs en de wet op het speciaal onderwijs werden samengevoegd. Het onderwijs aan overige leerlingen uit het speciaal onderwijs kwam te vallen onder de nieuwe Wet op de expertisecentra (WEC). De WEC verving de Interimwet Speciaal Onderwijs en Voortgezet Speciaal Onderwijs.

Bracht in 1998 een wet (Stb. 337) tot stand inzake regeling van de leerwegen mavo en vbo en tot invoering leerwegondersteunend en praktijkonderwijs, waardoor betere aansluiting moest worden verkregen tussen regulier voortgezet onderwijs en voortgezet beroepsonderwijs. Voor de mavo werd de theoretische leerweg in de wet verankerd; voor het vbo de beroepsgerichte leerweg en voor scholengemeenschappen met mavo en vbo de gemengde leerweg. Op uiterlijk 1 januari 1999 moesten alle vbo-scholen verplicht deel uitmaken van een samenwerkingsverband met scholen voor regulier voortgezet onderwijs (vmbo). Het individueel vbo werd per 1 augustus 1998 omgezet in scholen of afdelingen voor leerwegondersteunend onderwijs.

Bracht in 1998 een wet (Stb. 398) tot stand over de invoering van een vierjaarlijks schoolplan en een schoolgids. Dit waren nieuwe instrumenten voor kwaliteitsbeleid. Het bevoegd gezag moest toezien op het uitvoeren van het schoolplan, waarin onder meer het onderwijskundig beleid, het personeelsbeleid en het kwaliteitsbeleid moesten worden beschreven. De Schoolgids moest onder meer informatie over de werkwijze van de school bevatten, over de doelen van het onderwijs en over de wijze waarop de verplichte onderwijstijd wordt benut.

(Tweede Fase en Studiehuis

De Tweede Fase, in Nederland sinds 1998 een synoniem voor de bovenbouw van het havo en vwo, duurde van het vierde leerjaar tot en met het examenjaar.

Volgens de wet hield de tweede fase een aantal regelingen in voor de samenstelling van het voormalige 'vakkenpakket', vanaf 1998 'profielen' geheten, alsmede voor de studielast en de examenprogramma's voor elk van de schoolvakken. De onderwijsvernieuwing die gelijktijdig werd gepromoot en bekend stond onder de naam Studiehuis maakte wettelijk gezien geen deel uit van de tweede fase, maar kon door elke school

naar eigen inzicht worden vormgegeven.

De tweede fase had als doel de leerlingen een brede algemene ontwikkeling geven, samenhang te creëren tussen de schoolvakken en een zelfstandiger manier van leren die beter aansloot bij de werkwijze in het hoger onderwijs

Men probeerde deze doelstellingen te bereiken door het invoeren van profielen en nieuwe examenprogramma's. Deze examenprogramma's werden voorbereid door zogenaamde Vakontwikkelgroepen, waarin leraren, vakdidactici en vakwetenschappers zitting hadden.

Ook werd vanaf 1998 van overheidswege een aantal didactische en onderwijskundige aspecten gepromoot (maar niet wettelijk opgelegd) waardoor leerlingen meer zelfstandigheid konden verwerven bij het leren. Deze didactische en onderwijskundige aspecten, die elke school naar eigen inzicht kon vormgeven, stonden bekend onder de naam studiehuis. Het stond scholen overigens vrij deze aspecten niet in hun onderwijs toe te passen.

Vanaf het schooljaar 2007-2008 vonden er op aansporing van het Ministerie van Onderwijs enkele inhoudelijke en organisatorische veranderingen plaats in de tweede fase. Deze veranderingen waren erop gericht om binnen de bestaande opzet van de tweede fase zoveel mogelijk ruimte te scheppen voor eigen keuzes van scholen, en versnippering en overladenheid van het onderwijsprogramma tegen te gaan. De bedoeling van de wetgever was dat scholen meer ruimte kregen voor zaken waarvoor de tweede fase mede bedoeld was, namelijk vaardigheidsonderwijs, zelfstandig en actief leren en vergroting van de samenhang tussen de vakken.

Ongeveer een derde van de scholen startte in 1998 met de tweede fase en twee derde stelde de invoering nog een jaar uit om de invoering beter voor te bereiden. Door de invoering van nieuwe vakken en de opheffen van "oude" vakken ging een deel van de docenten andere vakken geven dan voorheen. Voor de meeste docenten veranderde er weinig, behalve dat voor hun vak een uitgebreider examenprogramma ging gelden.

Een onbekend, maar substantieel deel van de leraren had moeite met de veranderde examenprogramma's en/of didactische richtlijnen die zelfstandig werken of zelfstandig leren zouden moeten bevorderen. Indien hun school voor dergelijke richtlijnen koos, moesten deze docenten meer gaan begeleiden en minder klassikaal lesgeven. Sommige vernieuwde schoolvakken kregen meer uren dan vergelijkbare oudere vakken, voor andere vakken was het omgekeerde het geval.

Op 6 december 1999 demonstreerden zo'n 20.000 scholieren in Den Haag tegen de tweede fase. Hun eis betrof vooral verlichting van het programma, waaraan een groot deel van hen slechts drie maanden had deelgenomen, maar waar ze al wel erg bang voor waren. Deze verlichting hebben zij voor een belangrijk deel ook gekregen.

Op verzoek van een aantal scholen, docenten en leerlingen voerde staatssecretaris Karin Adelmund van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap in 2000 een aantal, vooral organisatorische, verlichtingsmaatregelen voor de tweede fase door.

Bij de invoering van de Tweede Fase in het Nederlandse voortgezet onderwijs, die in 1998 zijn beslag kreeg, werd het woord Studiehuis gebruikt als aanduiding van het geheel aan didactische en onderwijskundige maatregelen waarmee een school een grotere mate van zelfstandigheid en verantwoordelijkheid van de leerlingen voor hun eigen studie kon bevorderen, en een grotere variëteit van de manieren waarop leerlingen op school konden studeren. Het Studiehuis wordt vaak gezien als een concrete uitwerking van het Nieuwe Leren.

Verantwoordelijk voor de opzet en invoering van het Studiehuis was Rein Zunderdorp, een hoge ambtenaar van het ministerie van onderwijs en een goede bekende van Jacques Wallage, een van de aanjagers van de onderwijsvernieuwing.

Scholen kregen alle ruimte om te beslissen welke maatregelen men al of niet zou nemen: voor het Studiehuis is geen wettelijk kader opgesteld. Strikt genomen is het Studiehuis dus niet van overheidswege 'ingevoerd' en kan dus ook niet door de overheid worden 'afgeschaft'. Een aantal scholen kozen ervoor geen studiehuis in te voeren.)

LOEK HERMANS (VVD en leraar maatschappijleer en bestuurskunde).

Bracht in 1999 de Wet indexering collegegelden (Stb. 4) tot stand. Hierdoor werd het mogelijk om het collegegeld jaarlijks aan te passen aan de ontwikkelingen in het algemene prijspeil van de gezinsconsumptie.

Bracht in 1999 de Wet reisvoorziening studenten (Stb. 294) tot stand, waardoor de OV-jaarkaart voor studenten onder de werking van de prestatiebeurs werd gebracht.

Bracht in 2000 de Wet Studiefinanciering 2000 (Stb. 286) tot stand. De hoeveelheid studiefinanciering die studenten ontvingen, veranderde niet. Studenten kregen tien jaar diplomatie. Om aanspraak te kunnen maken op studiefinanciering moest de student jonger dan 30 jaar zijn. Er kwamen meer mogelijkheden voor herkansing in het eerste jaar. De aanvullende beurs werd in het eerste jaar als gift verstrekt. Studenten die leren en werken combineerden, kregen dezelfde studiefinanciering als andere studenten.

Bracht in 2000 een wet (Stb. 304) inzake modernisering van de universitaire opleiding tot eerstegraads leraar voortgezet onderwijs tot stand. De mogelijkheden voor benoeming tot leraar werden verruimd. Er kwamen meer keuzemogelijkheden voor het volgen van een opleiding tot leraar. Hierdoor moest het aantrekkelijker worden om een lerarenopleiding te volgen.

Bracht in 2000 samen met staatssecretaris Adelmund de Interimwet zij-instroom leraren primair en voortgezet onderwijs (Stb. 306) tot stand. Deze wet moest de mogelijkheden voor nog niet-bevoegde

personen met een relevante opleiding om les te gaan geven verruimen. Deze maatregel moest bijdragen aan het terugdringen van het lerarentekort.

Bracht in 2001 de Wet tegemoetkoming onderwijsbijdrage en schoolkosten (Stb. 225) tot stand, die de Wet tegemoetkoming studiekosten verving. Hierdoor werd de financiële tegemoetkoming van mensen met een relatief laag inkomen met schoolgaande kinderen verruimd. Ook vond wijziging plaats in de tegemoetkoming voor lerarenopleiding en voortgezet algemeen volwassenenonderwijs.

Bracht in 2002 de Wet invoering van een bachelor-masterstructuur in het hoger onderwijs (Stb. 303) tot stand. Hiermee werden de keuzemogelijkheden van studenten vergroot en konden instellingen onderwijs ontwikkelen dat flexibel, open en internationaal georiënteerd was. Instellingen konden een ongedeelde of een gedeelde wo-opleidingen aanbieden. Bij de laatste vorm konden wo-bachelors automatisch doorstromen naar een aansluitende mastersopleiding. De bestaande hbo-opleidingen werden bacheloropleidingen. Een wo-master gaf recht op toegang tot een promotie. Door een wet tot invoering van accreditatie in het hoger onderwijs werd het nieuwe systeem internationaal ingebed.

Bracht in 2002 de Wet op de beroepen in het onderwijs (Stb. 344) tot stand. De wet regelde de vaststelling van bekwaamheidseisen voor onderwijsgeevenden en voor onderwijsgerelateerde werkzaamheden van ander personeel in de sectoren primair onderwijs, voortgezet onderwijs en beroepsonderwijs en educatie. Scholen moesten beleid ontwikkelen voor het onderhouden van de bekwaamheid van hun personeel. Ook werden de voorschriften van de Interimwet zij-instroom leraren primair en voortgezet onderwijs opgenomen in de desbetreffende sectorwetten.

Bracht in 2002 de Wet op het onderwijstoezicht (Stb. 387) tot stand. De wettelijke taken van de onderwijsinspectie werden verankerd en de verantwoordelijkheden van minister en inspectie werden duidelijker aangegeven. De onafhankelijkheid van de inspectie werd vergroot en haar positie werd versterkt om beter een onafhankelijke oordeelsvorming mogelijk te maken. Kerntaak was een periodieke beoordeling van de kwaliteit van het onderwijs.

MARIA VAN DER HOEVEN (CDA en lerares huishoud- en nijverheidsonderwijs).

Bracht in 2002 de Wet regeling leerlinggebonden financiering in het Staatsblad (Stb. 54). Hierdoor werd een leerlinggebonden budget (in de wandelgang 'rugzakje' genoemd) ingevoerd voor het reguliere onderwijs, en kwam er een geobjectiveerde systematiek van indicatiestelling en de vorming van regionale expertisecentra (REC's), uitgaande van de bestaande scholen voor (voortgezet) speciaal onderwijs. De wet maakte het mogelijk dat leerlingen met een handicap zoveel mogelijk onderwijs kunnen volgen op reguliere scholen

voor basisonderwijs of voortgezet onderwijs. Het wetsvoorstel was in 2001 ingediend door staatssecretaris Adelmund.

Bracht in 2003 een wet (Stb. 16) tot stand waardoor de bestedingsvrijheid van scholen in het primair, speciaal en voortgezet onderwijs werd vergroot. Om de onderwijskwaliteit te verbeteren werden de bestaande budgetten voor onder meer management, personeelsbeleid en nascholing samengevoegd tot één schoolbudget voor personeels- en arbeidsmarktbeleid, dat scholen naar eigen inzicht mochten besteden.

Bracht in 2004 de Wet beroepen in het onderwijs (Stb. 344) tot stand. De wet regelde de vaststelling van bekwaamheidseisen voor onderwijsgeevenden en voor onderwijsgerelateerde werkzaamheden van ander personeel in de sectoren primair onderwijs, voortgezet onderwijs en beroepsonderwijs en educatie. In benoemings- en bekwaamheidsartikelen werd voortaan verwezen naar bij algemene maatregel van bestuur vast te stellen bekwaamheidseisen in plaats van naar bewijzen van bekwaamheid. De wet regelde verder dat scholen beleid ontwikkelden voor het onderhouden van de bekwaamheid van hun personeel. Ook werden de voorschriften van de Interimwet zij-instroom leraren primair en voortgezet onderwijs opgenomen in de desbetreffende sectorwetten.

Bracht in 2005 een nieuwe Spellingwet (Stb. 66) tot stand, die de Spellingswet 1947 verving. Overheidsorganisaties en door de overheid bekostigde onderwijsinstellingen werden verplicht de spelling te gebruiken zoals vastgesteld door de Nederlandse Taalunie. Dit gold eveneens voor examens waarvoor wettelijke voorschriften werden vastgesteld.

Bracht in 2005 een wet (Stb. 423) tot invoering van lumpsumbekostiging in het primair onderwijs tot stand. Scholen kregen meer bestedingsvrijheid en de gedetailleerde regels in het kader van de declaratiebekostiging vervielen. Scholen kregen de vrijheid een eigen personeelsbeleid te voeren en zelf te bepalen hoe geïnvesteerd werd in onderwijskundige vernieuwingen. Door bevoegde gezagsorganen en scholen meer beleidsvrijheid te geven, konden zij onderwijs en zorg op maat bieden en zich beter profileren.

Bracht in 2005 een wet (Stb. 641) tot afschaffing van het lesgeld voor 16- en 17-jarigen in het voortgezet onderwijs en v.m.b.o. (Stb. 641) tot stand. De tegemoetkoming in de onderwijskosten werd eveneens afgeschaft.

Bracht in 2005 een wet (Stb. 698) tot stand die zorgde voor flexibilisering van de schooltijden voor basisscholen, speciale scholen voor basisonderwijs, scholen voor speciaal onderwijs, scholen voor voortgezet speciaal onderwijs, scholen voor speciaal en voortgezet speciaal onderwijs en instellingen voor

speciaal en voortgezet speciaal onderwijs. Scholen kregen meer ruimte om, met instemming van de ouders en het personeel vertegenwoordigd in de medezeggenschapsraad, een rooster te plannen dat optimaal aansloot bij de eigen situatie.

Bracht in 2006 een wijziging (Stb. 281) van de Wet op het voortgezet onderwijs tot stand over de bepalingen voor de basisvorming in de onderbouw van het voortgezet onderwijs. Hierdoor werd het aantal trajecten tussen de bovenbouw van het primair onderwijs en het vervolgetraject in de verschillende schoolsoorten in het voortgezet onderwijs vergroot. Scholen konden zelf beslissen hoe zij de kerndoelen in de onderwijsprogramma's wilden uitwerken. Hierdoor kregen zij de mogelijkheid de collectieve en schooleigen doelen zo aantrekkelijk mogelijk aan te bieden.

Bracht in 2006 een wet (Stb. 297) tot stand waardoor financiële middelen voor schoolbegeleiding niet langer aan gemeenten, maar aan schoolbesturen werden uitgekeerd. Scholen konden zelf beslissen of en in welke vorm zij schoolbegeleiding inkochten. Er werd tevens een basis voor de structurele bekostiging van het onderwijs aan zieke leerlingen gelegd.

Bracht in 2006 de Wet medezeggenschap op scholen (Stb. 590) tot stand. De wet bevatte regels over medezeggenschap in de sectoren van het primair en voortgezet onderwijs (VO). De positie van de medezeggenschapsraden werd via deze nieuwe wet versterkt. Een versterkte positie van de medezeggenschapsraden was nodig om te kunnen fungeren als gelijkwaardige overlegpartner voor het schoolbestuur, die steeds meer mogelijkheden hadden gekregen voor het voeren van een eigen beleid. De huidige mogelijkheid op godsdienstige of levensbeschouwelijke gronden een ontheffing te krijgen van de wetgeving, kwam te vervallen. Iedere school moest voldoen aan de voorgestelde basisstructuur. Het wetsvoorstel was in 2005 ingediend door staatssecretaris Rutte.

Bracht in 2006 een wijziging (Stb. 291) van de Wet op het primair onderwijs tot stand, waardoor er een wettelijke regeling kwam voor de verantwoordelijkheid voor tussenschoolse opvang (overblijven).

Bracht in 2006 een wet (Stb. 590) inzake regeling van buitenschoolse opvang tot stand. Door de wet kregen ouders de zekerheid dat sluitende afspraken werden gemaakt tussen school en buitenschoolse opvang over de opvang van leerlingen in het basisonderwijs na schooltijd. De opvang werd een gezamenlijke aangelegenheid van het bevoegd gezag en de ouders. De verantwoordelijkheid voor de organisatie van de buitenschoolse opvang kwam bij het bevoegd gezag van de basisschool te liggen.

MARJA VAN BIJSTERVELDT (CDA en verpleegkundige).

(beleidsmatig)

Stelde in mei 2007 de Expertgroep doorlopende leerlijnen taal en rekenen in, die moest adviseren over een betere aansluiting van de niveaus van reken- en taalvaardigheid in het primair onderwijs, voortgezet onderwijs en mbo naar een vervolgopleiding of doorstroming naar de arbeidsmarkt

Bracht in 2007 de Kwaliteitsagenda Voortgezet Onderwijs 'beter voortgezet onderwijs' uit. Als prioriteiten werden onder meer geformuleerd: aantoonbare verbetering van taal- en rekenprestaties, goede en betrouwbare examens, bevorderen van ontwikkeling van toptalent en reductie van het aantal zeer zwakke scholen. Vanaf 2011 moesten alle leerlingen in het voortgezet onderwijs verplicht een maatschappelijke stage volgen.

Verzwaarde in 2008 de exameneisen in het voortgezet onderwijs om de doorstroming naar het hoger onderwijs te verbeteren. Vanaf 2012 wordt gemiddeld voldoende bij het centraal examen vereist voor het halen van een diploma. Voor de vakken Nederlands, Engels en wiskunde mag niet meer dan één vijf worden behaald.

Voerde in 2009 met ingang van het schooljaar 2013/2014 een verplichte rekentoets voor leerlingen in het voortgezet onderwijs in.

(wetgeving)

Bracht in 2007 een wet (Stb. 203) tot wijziging van de Leerplichtwet en de Wet inburgering tot stand waarmee werd beoogd schooluitval van minderjarige jongeren tegen te gaan door invoering van een kwalificatieplicht tot het 18e jaar. Het wetsvoorstel was in 2006 ingediend door minister Van der Hoeven.

Bracht in 2008 een wijziging (Stb. 203) van de Wet educatie en beroepsonderwijs tot stand, waardoor een tweede teldatum voor de bekostiging van het middelbaar beroepsonderwijs werd ingevoerd. Hiermee moesten onderwijsinstellingen worden gestimuleerd voortijdig schoolverlaten tegen te gaan. Het wetsvoorstel was in 2007 ingediend door staatssecretaris Bruins.

Bracht in 2008 een wet (Stb. 206) tot stand over het door scholen gratis ter beschikking stellen van lesmateriaal (schoolboeken, toegangskosten voor digitaal lesmateriaal etc.) aan de leerlingen in het voortgezet onderwijs. Vanaf 1 augustus 2009 kregen scholen hierover van het rijk de middelen. Als overgangsmaatregelen kochten of huurden ouders voor het schooljaar 2008-2009 nog zelf de schoolboeken. De ouders kregen in dat schooljaar daarvoor een financiële tegemoetkoming.

Bracht in 2009 de Wet medezeggenschap educatie en beroepsonderwijs tot stand. De bestaande medezeggenschapsraad, waarin zowel het personeel als de deelnemers/ouders vertegenwoordigd waren, werd vervangen door gedeelde medezeggenschap. Er kwam een ondernemingsraad voor het personeel en een deelnemersraad voor de deelnemers/ouders. Daarnaast werden de raden verplicht om een statuut vast te stellen en kreeg de ondernemingsraad adviesrecht bij de vaststelling van het medezeggenschapsstatuut.

N.B. Het competentiegericht onderwijs, waar de staatssecretaris voorstander van was, werd door de Tweede Kamer controversieel verklaard. De invoering van het competentiegericht onderwijs in het mbo werd aanvankelijk uitgesteld tot 1 augustus 2011, maar staat nu in zijn geheel ter discussie.